

МАРГАРИТКИ

ЛИТЕРАТУРНО СПИСАНИЕ

ГЛАВЕН РЕДАКТОР: Г. РУСЕВ

Год. I.

Септември, Октомври и Ноември

Кн. 7, 8 и 9

СНЕЖНИЯ ПРАЗНИК

Денят гасне неусетно и последните светлини се преливат в сините мрежи на здрача. Оснежените планини чертаят спокойна, бяла линия на небосклона, а от своя нежен замък излиза вечерта: ликуваща и смела тя пилее в просторите страни гласове и звуци. Като вълни на плиснала река из улиците на града се понисат тълпите, а в синята вечерна мъгла като малки блестящи слънца виснат електрическите лампи. Пред стъклата на осветените витрини се очертават лицата на пияни мъже и тяхния безумен смях се разбива в прозорците и звън-ти като жалба по нещо изгубено. Неспойни и тъмни сенките на вечерта плъзят и бавно пригръщат студените здания на града, който изведнъж добива странен вид: сякаш малка зимна приказка слушана някога в далечни детски дни.

Аз вървя сам. Край мен ехти тропът на кола и се носи песента на звънящи шейни. Като прохлпнат аз нося своите загубени стъпки, а в душата ми ридеа нездържано някакъв далечен спомен: Ще я срещна ли нея тази вечер, незнайната и бленувана, с нея на моята последна утеха? Ще затрепти ли възторгът по щастие и у мен, което ще ми донесе тя: непознатата и далечна, името на която аз не зная, но която аз зова Алирис?

О, ето: невинна и безгрешна, като молитва тя, иде и по нейната синя дреха блестят малки снежинки сякаш невидима ръка е изсипала над нея сребърен прах. Цялата радост и щастие, Алирис носи на своите карминови устни един магьосан кръг от щастие. Очите на Алирис са дълбоки като нощта и като нощта са пълни с жажда и притома. Ние вървим безмълвни и неми, из улиците гърми вечното и безспирно дриженне на многоликите тълпи, а мъглата разкъсва своите млечни мрежи и над нас блесва безджината и чиста синева на небето. Пламват звезди и тяхния златен блясък залива върховете на планините. Небето шепне името на Алирис. В

някакъв непознат и бял дом живее Алирис. Дванадесет малки пажове в бяло ще се приветствуват пред камените стъпала, а вечността ще звъни над нея като песен.

Ний седим на пейката под голите липи. Оснежения парк тъне в мълчание и тишина. Бавно и несигурно долитат от осветената зграда откъснати звуци. Там: в буйно осветената зграда гърми музика: весела и пиана. Бляскави мъже и напудрени дами танцуват като обезумели под верния и непогрешим ритъм на музиката. Уморени се повдигат гърдите на дамите, а мъжете извържат зеници и впиват очи пълни с страст и кръж. Обезумелия танц, безумния танц: дяволско изобретение на похот и плът. Там кипи живота. И в високите стени на салона звънът победния смях на жените. В големите чаши блести червеното вино и пламенно зове към съблазън и грях.

А в парка ний сме сами, съвсем сами. През оснежения клони на дърветата ни гледат студените очи на призраци. Знаем: това са душите на всички низвергнати, на ония, пред които страданието изпита черни венци и изрязва герба на цялата човешка скръб. О, кой ще ни покаже пътя, който извежда към отоя безнадежден кръг от призраци и мъртавци? Нашите души са две откъснати звезди — ще полетим ли далече над бездушното пространство от скръб?

Ние с Алирис ще полетим ведно, защото вечността е нашия вечнозелен пръстен. Небето ще разтвори своите светли врати за да ни приеме като родни деца. Над нашето легло от рози невидима ръка ще поръси звезди.

Алирис жъне от студ и се притиска до мене. О, Алирис е влюбена в мене. Тя не казва нищо, но нейните очи говорят. Тя скланя глава над рамото ми и нейните златни коси се разпиляват по моята черна дреха. И в изблик на неотразима нежност аз целувам пръстите на ръцете ѝ и тъжна в шеметно блаженство. Пред нас зимната нощ издига запалени факли и целия парк се залива в пожар и светлина.

О зимната нощ, зимната нощ: нашето вечно желание към чистота и блян, синята безкрайност и белия сняг, който блести уморено и тъжно. Зимната нощ заключила в своя сребърен пръстен нашите души, нашия безумен и далечен копнеж. Зимната нощ, която чертае пътя ни с бели линии и отразява в своя безумен сън една любов безкрайна като вечността. Самият сън и блян тя носи на своето чело венци от златни съзвездия и снежни цветя и разкрива пред нас в омаяносан полукръг великата тайна на любовта.

В такава зимна нощ се родила Алирис. Голяма свята звезда е възвестила часа на нейното рождение о синя нощ, пълна с златни легенди целуни нашите желания окрили ду-

шите ни е вжзорзи влей в нашите малки сърца копнеж по вечността. Ний сме твои деца, о нощ, и ето зжнем пред твойте камени обятия. Ний лихмем от пжлните извори на скржбта, ми-нахмем през безумните пжтища на страданието и сега уморени до смжрт ние тжрсим утиях под твоята сянка, о нощ. Влей в нашите празни сждини от твоето вино, от твоето черно вино, което опива и люлей земята в сжнища. Дай ни златния ключ на щастие, сложи на челата ни звездния венец и изведи ни в безгрешния друм на радостта.

Нощта ни целува, като майка и обвива с своята синя мантия нашите помржзнали тела. Заявя тих вятжр и от джрветата пада снежен прах. Звуците на музиката се разбиват в прозорците на осветената зграда, заглжхва смехжт на пияните жени.

А далече горд и непостижим в своето ледно мжлчание и тайна, Балканжт изправя своя стан и надвисва като огромна мжка над града.

Израил Кемалов

ДВА ЖИВОТА.

Защо са оголени джрвета и защо стене градината?

Песента на пжйни птички и скржбните чуроликания на морни славеи не огласят, жжлтите руини на разнебитен парк. В задрямалите двори спи една приказка.

Тжнките трепетлики пеят тжжната химна за човека.

Защо шуми и огасва живота — ето тжмната загадка на вековете. . .

Днес сам пред твойт саркофаг, моя сетна любов!

И ти спиш, като покрусена девственница, обвита с бялата плащаница — приютила толкова спомени.

Изджхнала красота!

Ти нищо не ще отнесеш с себе си, защото всичко от-давна е изчезнало от орбитата на твоите нежни желжния да бждеш тук.

Почивай!

Над теб аз пея за покойната!

Чуваш ли моята песен, жена!

Блудница или девственница — ефир или мжлва!

Аз разголих твоята плжт, но душата ти остана тжмна загадка за вековете.

На твоята гола гржд много пжти осланиях глава и ржцете ме обвиваха не веднаж, като студени белезици.

Аз слушах твоето нежно дишане и чувствах сладостта на устните ти, моя сетна любов.

Днес сам пред твоя саркофаг.

Аз ще те отнеса с крилата на най-бързите вихри далече в канарите, където само нощна соя ще грачи над твоя гроб, моя издъхнала любов.

Любов или ревност!

Защо не вземеш сетното си збогом?

В моята млада душа липсва блян.

Обвий ръцете си о морното ми тяло, спри дъхът ми с студеният си уста. Сплети пръсти в косите ми.

Тъжна гатанка си ти!

Всред развалините на моите скръбни стремления ти спиш.

Събуди ли се жена?

Аз виждам как откряваш бавно клепките си и черните ти вежди мълвят черно събуждане. В твоят невнятен шепот стене тъжна музика.

Чуй баладата на моята измъчена душа!

ЗАЩО са оголени дървесата и защо стене градината!

Ти си в безплътното царство на духовете!

Ти спиш! . . .

ТАКА пях преди години по тъмните чукари, където с свенливо мълчание почиваше тя — невинната жертва на моето изкупление.

Така пях преди години през хубави дни и лунни вечери.

Сега е нощ, безименнице и мълчанието на душата ми се слива с мълчанието на ноща. Както се дели живота от смърт, така ме разделя времето от теб!

Дивеч ме доведе и скри се в хралупата на твоя гроб — кротка сърна проследих и тя се спре тук на твоята могила.

Аз я убих.

И така тук почиват два живота и тържеството на една любов.

Над твоя гроб отнех един живот, безименнице!

Печален охотник сам аз.

В сивите чукари и тъжни скали, всред зелените гори потърсих разтук с помисъл да те забравя.

Спете в забвение два живота — безименница жена и безименница сърна.

Вечната любов не ще издъхне.

Ако някога ви забравя, кротки жертви на плаха смърт, то ще бъде в навечерието на моя живот, когато заедно с живота ще залезне и любовта ми към вас — безименница жена и безименница сърна.

Спете! . . .

Трифон Хубав

РОМАНТИЧЕН АЛБУМ*

(Носталгични песни)

КРИНОВЕ

Тази есен виж: умират
всички кринове в света, —
целуни ги Звездомира
с нежна лилийна уста.

Всички кринове умират
сред пожара в есента, —
аз умирам Звездомира
под ханджара на скръбта.

Тази есен виж: умират
всички кринове в света
целуни ме Звездомира
с нежна лилийна уста.

НЕРАДОСТ

По старинните завеси,
и оскрежени стъкла —
като призрак се надвеси
млечнорозова мъгла.

Бледен заник, виж: догаря
в цветни янтарни лъчи —
и ромаса на рибаря
как печално ми звучи.

Моя беден дом попари
ранна есенна слана —
и нерадостта прошари
мойта приказна страна.

Тази есен ще посжрнат
всички бели хризантеми —
и дали ще пак се вжрнат
сребровърхите триреми.

Ванюша Велев.

*) Нашият сътрудник Ванюша Велев няма нищо общо с тая от Органе участващ в списание „Мимози“.

КОШМА

Вжн ридае светлий хор,
белий хор на бели зими
и в оснежения двор,
ти ли шепнеш мойто име?

Притаени скржб и страх
идеш морна и зловеща —
любовта де изживях
там на всяка наша среща.

Вжв оснежен саркофаг,
ти си мжртва навсега —
и на моя леден праг
глжхне скжпото ти „да“!

Ти на глжхналия двор
не припомвай мойто име —
там приплаква белий хор —
пеят светли херувими.

ВЕЧЕР

Вечерня над града звжни.
звжнците глжхнат по рида —
и над спокойни равнини
догаря паднала звезда.

О вечер и тиха и свята,
обичам твоя син алков
и празничната чистота
на твойта горестна любов.

Протегам немощни ржце,
ала кого да призова? —
и плаче клетото сжрдце,
и шжпне сжнната трева.

Ти ме обжали на всега,
о свята беззаветна скржб,
че блед по пжтя за града
целувам твоя пржстен скжп.

Израил Кемалов.

ВИДЕНИЕ

Аз виждам те: печална и смугена,
застанала пред моите врати —
жена, кажи, защо си тжй студена
и горестно, защо вждишаш ти?

Ти идеш безутешна и безсжна —
похлупени са твоите очи;
в тях виждам отразена скржб безджна
и мойта болка тихо па звучи . . .

Ти носиш, знам, безценен дар вжв себе,
без твойто име сам да позова —
ах, знам, — горчив е земния ми жребий,
че ме гнетят две горестни слова . . .

Аз помня, помня ласката ти нежна
и твоето пжрво, безпечално „да“
аз видях в теб, не обич ненапрежна,
а вечната сжпжтница — звезда.

Ах, ти си пак пред свещите тжй бледна,
като разкаян мрачен пилигрим . . .
О, чуй — и в мен пламти любов последна,
ти искаш ли двамина да горим?

Тжй мернеш се, като безплжтна сянка
и пак изгасваш, като бледен зрак.
И виждам гроб . . . Над него морни гранки
се спущат и шептят в среднощни мрак.

Джржиш пред гроба земната си клетва.
И в тжз загадка ти си пак пред мен . . .
Над южните хребети нещо светва —
сред кжрви иде пак денжт ранен . . .

Изтече тая вечер буреносна
в безсжние . . . И аз те позовах . . .
Ах, някога пред моите дври кжсни
ще дойдеш ли в безсжние и без грях?

Люб. Георгиев.

ИЗ ЦИКЛА „ТЪЖНИ ЧАСОВЕ“

ЕСЕННИ СЪЛЗИ

Във моята градина са скръбни дървята,
печали витаят и капят листа; —
във моята градина умират цветята
и есен наднича през цветни стъкла.

И скръбно и пусто е вече във нея,
отлитнаха птички в далечни страхи, —
че есенник рано над нея повея
и рано обгърна тук всичко в мъгли.

Навжнка докапват вече жълти листата,
отвяни далече — мен сълзи и жал
разплакват и късат във болка душата,
че есен размаха със леден кинжал.

МОЛИТВА

Тжй вечер кжсно, когато изгрее,
луната и бели мрежи сплете,
га славей там своята песен отпее,
ржка си ще мощно сжнжт да простре.

Тогаз ще вратите от мрамор отворя,
и в святжл параклис ще моля за теб,
о жрице, аз тжрся за себе отмора . . .
че, много е тежак веч чуждия гнет! . . .

И там ти поднес ми о, жрице потира,
на твоите жарки — горящи уста,
че в мене аз чувствам вжв немощ умира,
надежда за светло щаст'е в света . . .

ПРОКЛЯТИЯ

Напразно ридаеш пред моите двери,
аз чужд сжм на тебе, на всеки в света,
за мен са надежди отдавна умрели —
аз чакам смирено да дойде смжртта!

Напраздно ридаеш . . . Веч твоите сжлзи,
че вджхват вжв мене очаквана жал;
ти тихом иди си не вржшай се вече,
че в моите чертози витае печал.

Напраздно ридаеш пред черните двери,
пред вечните стражи на моят чертог,
лице си отвжрнах от всичките вери,
аз нямам светилище, аз нямам Бог.

Г. Русев

ЕСЕН Е . . .

Есен е . . . и капят пак листата,
и спомням си с просълзени очи
усмивката замръзнала в устата
и погледа ѝ стъклен без лъчи.

Нявга там на есента в шума
зарих невинна галена мечта
и с вейките аз заедно поплаках,
че сам останах без душа в света.

Есен е . . . и капят пак листата,
и всеки лист нашепва ми тъга,
че с тях окапах и в мен цветята
и пусто е в душата ми сега.

Люб. Димитров.

У ДОМА

Как тихо и свято е вжнка на двора,
как мило се смее луната на вжн:
звездите бляскат там горе в простора
и всичко веч тжне вжв сладки си сжн.

Наокол мжрвшило . . . Там зуче залае,
престане и почне, тжй сякаш по знак,
а в трепет надземен луната мечтае
осеяла пжтя с вуала си злат.

И гледам в небето: там светла звезда
трозожно потрепва и бляска едва,
тя нежно оглежда се в малка речица,
и никой навжнка там няма сега.

Как тихо и светло е вжнка на двора
и мило поглежда луната през сжн,
звездите бляскат там горе в простора
и тихо риде там някой навжн.

Василка Димитрова.

ВИК

Като луч от светла пролет
ти догони моя сжн,
но в безумната ти воля
звжнна пограбелен звжн

Помня как навжн стжмни се
и на пжтните врати —
колко молах те: вжрни се!
~~не ли ме~~ Чу ли ти?

Дим. Чаков

АЗ ДЖЛГО ПЛАКАХ. . .

Несетно литна ти и с пжрвата усмивка,
на святлия ден посрамена се скри,
а твоето дихане сжс румена заливка,
осея в страстен трепет — утрenni зарн.

И вейна ветрец и зората в кржв обяна —
в неземни багри святна тихото небе,
и видях кога всред облаците спряна,
за сетно сбогом махна розови криле.

И с песни там ти скри се в слжнчеви палати
от огнена целувка с кжрвави уста,
а златните звездици в трепетни позлати
пред жеста ти магичен литнаха с нощта.

И тжй забравен аз от сетната целувка,
облжхнат от джха на бялата ти гржд,
всрод сладен порив тржпен, в утрenna милувка,
унисах се в мечтата — в твоят ширнат пжт.

Но трепнах и самотен, ужасен, забравен
наоколо залюсках морния си глед,
и в сжлзи заобливах пжтя ти безкраен,
впуснат да те тжрся — сжс болка те зовех.

А сетне . . сломен, — беден — хвжрлих се в забрава.
вржх мястото, кждето бяхме през нощта,
и джлго, джлго плаках, плаках аз тогава,
и стисках до гжрди си твоите цветя.

Ник. Ив. Велчев

АРИАНА

КРАЙ тяхната къща минаваме цяла компания млади и деем. Очите ни гледат жадно и като че търсим нещо загубено натам . . .

Защо ли не излиза още Ариана? . . .

Пея, а очите ми са тъжни. Гледам към Арианини, нозете не ме държат, сърдцето силно удря и съм неспокоен, неспокоен.

— Ариана няма да излезе! — се обаждат.

— Не! . . . Ариана е толкова много добра — ще се покаже тя! —

Вратата се разтвори.

— Ариана! — — —

Тя се смее клати глава и дава заканително с пръстче знак. После махва с ръка и ме вика: ще ми каже нещо скрито. Другите не бива да чуят.

Другарите не пеят вече. Пеят нашите души, защото сме близко, близко . . .

— Хубава Ариана! — — —

ЦЯЛА вечер се радвам и усмихвам. Радвам се и се усмихвам, а в сърдцето ми нещо хубаво и светло се ражда, нещо тихо и кротко шепне:

„Ариана ще дойде!“

— Нали Ариана? — — —

Цяла вечер се радвам и усмихвам. Ти изпълни молбата ми и дойде. Сега сме двама. После ти искаш да си отидеш. Майка ти трябва да знае: тая вечер ще закъснеем някъде, ще закъснеем и ще останем сами.

Нали Ариана! — — —

Минаваме покрай съседите. Другарките ти заничат по прозорците и ни гледат, Ние вжрвим двама с Ариана.

— Но бързай, бързай! . . .

Пак си при мене. И цяла вечер се радвам и усмихвам. Понекога Ариана се срами. румее и скрито ме поглежда.

Та Ариана е така хубава, хубава . . .

МИНАВА полунощ. Ариана заедно с другарките си пее а ние пригласяме. После се смеем и ги гледаме дълго, дълго. Песента е свършена. Очите са много уморени.

И си разотиват некои.

Навън нощта е тъмна, тъмна, а земята хлзгава и кална. Ариана! — — —

Някъде вън пом некои се провикват и изгубват в нощта

И чувствам дъха на Ариана, която задъхано ми шепне нещо. Ржката ѝ е топла, пламнала.

Звезделин Цонев

СВАДБАТА НА МОНАХА.

(прод. от кн. 5-6 и край)

— Баща ми след като почина остави голямо богатство. Той бе първият по богатство и това щом имаше остави мен. Много . . . много злато остави той и аз не малко раздадох на бедните люди. Останалото го прибрах, имотите продадох и всичкото това аз донесох тука, като го поставих в един железен санджък и го оставих на съхранение долу във входа щом се намира под земята и води оттам горага.

Виждаш Антоний богатство големо, но това богатство не ще остане тайна, та след смъртта ми никой да не знае. Не! . . . аз ще кажа всичко и всичкото богатство на тебе младий монахо ще оставя. Да! . . . на тебе Антоний — то твое ще да бъде. Аз немам никой по-близък от тебе, тъй щото ти ще бъдеш притежателя му. От всичкото Антоний ти ще дадеш само по двадесет и пет монети на всеки монах, а останалите са твои . . . твои. Така говореше стареца Гономий подпирайки се на своята тояга по която тук-там стърчеха чепове. Антоний слушаше и се чудеше. Неговият ум не можеше да побере таква неща. Той му се искаше да не върва на думите на стареца но не можеше. Мислеше, че той става вече богат все повече и повече се вгнездваше в главата му, и все по-нашироко се разтиляше. Антоний не можеше друго да стори освен да коленичи пред Гономий, да му целуне ръка и да му благодари. Това и направи . . .

Те почти бяха стигнали до кръстопътя. Ангелина бе ходила из горага. В ръката си тя държеше кошничка пълна с цветя и безсъмнение тя си отиваше. Антоний я съзре съвсем случайно. Неговите очи пламнаха от радост и той хвърли жарките си погледи върху младата девойка, която го некак срамежливо погледна. От нея се изтръгна въздишка. Антоний всичко схвана. Долови той тая въздишка, която му вестеше че и тя страда, че и тя го люби.

— Заминаха нататък.

— Антоний развълнуван едва дишаше и добре, че Гономий не го запита неща. В този момент той не би могъл да отговори.

Вървяха те и двамата. Гономий нищо не бе забелязал. Той се бе вдълбочил в мисли. Скоро те стигнаха един извор и там седнаха да си починат и пийнат студена вода, защото устата им отдавна гореха. Като си поотпочинаха те станаха, за да се върнат назад в манастира гдето братята безсъмнение ги чакаха за обед.

Антоний обедва късо! Неговото внимание бе сега заето

изключително с нея и неговото сърдце още туптеше силно — нещо сладко, нещо приятно лазеше по целото му тяло.

След обедът Антоний веднага се оттегли в своята келия и там се отдаде на сладостни мечти.

Сега Антоний бе много по-радостен отколкото всекога, когато се случеше нещо хубаво — той видя, схвана от въздишката на Ангелина, че тя го люби . . . обича и че нейното сърдце сжищо като неговото копней. Да! . . . тя го люби . . . люби и той би ли желал нещо повече от това — не!

— Аз мислех си говореше сам на себе си младия монах че само аз любя, а то виж! . . . в нея било сжищото. Да! тя ме люби но сжищо и аз! . . . Нейната въздишка не ще отиде напразно и нейното сърдце не напразно се е вряло в обятията на любовта. Всичко хубаво — прекрасно даже. Аз я обичам и тя мене. Що остава сега? Едно е трудното и на него небих намерил нишката, не бих могъл да разкрия загадката. Да аз трябва по-често да я виждам — да говоря но как ще стане туй? Кой би ме напътил в това? Загадка . . . загадка ще да бжде . . . така говореше Антоний сам на себе си и колкото и да се мъчеше да намери отговор, за да реши въпроса, толкова ума му се забъркваше. Тоя въпрос го занимава почти цел час и най-сетне той махна ръка кат, че беше разкрил кой знае каква тайна изходът на която едва е можал да намери.

— Ще ида там! . . . едва чуто просмърма той. Да там ще ида и той стана, за да излезе като от невнимание тръгна силно вратата на келията си. Антоний се запъти навътре в гората. Тук въздухът беше приятен за дишане и това кат че даваше бодрост — сила на младия монах. Антоний вървя около час нещо и най-сетне изморен се спря, за да си отпочине, като седна при едно дърво на което и подпре гърба си. Антоний сега кат, че наново замисли. Неговия помрачен поглед далече се рееше. Виждаше той пред себе си образа на нел и мъчеше се дано го прогони, дано изчезне, обаче безсилен си оставаше както напреди. Пред него се чертаеха разнообразни картини. Ту че си е в родното място, ту че е станал човек с завидно положение и че всички го уважават, ту че бива изгонен от манастира за своите дела, и във всяка картина, във всяко очертание тя — Ангелина все там.

— Ангелина! . . . Ангелина! . . . все ти пред мен.

Антоний се бе развълнувал, по валчестото му бледорозово лице се тръкаляха една след друга сълзи. Той плачеше. Тъга разкъсваше неговите младажки гърди. В туй време, когато Антоний бе всецело завладян от сжжѣ над него прехвържна птиче, което се скри в хралупата на от-

срещното дърво. Що за птичка си, извика той, и завладян от силното любопитство, което отиваше на местото на скръбта която отстъпваше, той стана за да види що е туй. Дупката в която влезе птичката стоеше високо над него и той не можеше да я стигне. Скоро той победи това препятствие. Намери той трупа на едно полуизгнило дебело дърво потъркаля го и след това стъпи на него. Готово всичко и аз ще успея да те хвана изржмжа той и насочи ржката си към хралупата. Зачу се писжка на малката птичка. Хваната си извика радостен Антоний но изведаж лицето му се изкриви от очудване. Вътре нещо шумолеше и когато той си извади ржката в нея лежеше един къс хартия. Що за чудо е туй извика захласнат той. Ах писмо . . . И той почна бързо да чете, но що правеше той? Неговите уста повтаряха едно и също нещо. Чуеше ли го некой, той безсжмнение би казал че е умопобъркан. Сжджржанието се сжстоеше от думите „привета ми Ангелина“. Чете Антоний тия думи дълго и все никак си зачудено вторачваше очите си в късчето хартия, като че искаше неговия поглед да проникне по-дълбоко — да узнае тайната. Наоколо бе тихо. Никакжв шум. Сал празното бращолевене на младия монах нарушаваше горския покой. Скоро и това се свърши! Антоний най-сетне мушна бележката в джеба си и радостен се запжти към манастира. На другия ден в ранното утро монаха носеше отговора си, който постави в хралупата, гдето вчера по една случайност, той бе намерил бележката. И заредиха се писмата едно след друго — хралупата от прибежище на птичките се превърна в пощенска кутия. Дните течеха. Спомените се нижеха един след други. Минаха горещите летни дни. Лятото си замина и настъжи отново зима. Зима зла, студена за тия млади. Тя ги разделяше, тя пречеше на техните сношения и те страдаха. Тази година станаха големи преобразования. Стария монах, що биеше манастирската камбана, падна една сутрин от там и долу горкия го намериха мъртав пред вратата на манастира. Той лежеше потънал, цял в локви кржв с разсрухан череп и и строшени крака. Прибраха го и заровиха на другия ден в манастирския двор. А как всички го сжжаляха и плакаха за него! . . .

Клепалото загуби вече своя стар и повехнал звънар. На негово място друг се виждаше всяка утрин и вечер да възлиза стълбите на камбанарията — това беше монаха — нашия стар познайник Иохан. Не бе минало месец още от смъртта на стария монах — ето че една утрин намериха друг един примка на щията сред двора между две кичести тополи. Несретника, той сам бе посегнал на живота си! Какво ли не

говориха за него — но всичко си остана тайна. Никой не можеше да каже истинската причина, за която той бе се лишил от живота.

Зимата бе кжса. Снеговете се стопиха и буйни палави поточета се свличаха надолу от околните висоти. Полята се раззелениха и полека-лека пролетта възвести своето съществуване. Пролетта бе много джждовита, която и показва своята мощ. Стана такова наводнение, щото накара всички да напустнат селището. Голема част от кжците бяха заляни с вода. Три дни трая това наводнение, след което водите полека-лека се оттеглиха и се възцари наново предишния ход. Загубите бяха големи, но това не бе направило хората мрачни, както ги направи епидемията що посети след наводнението — селището. Епидемията за две седмици обхвана целото селище и нейния огнен вихър много хора измори.

В един месец цялото селище запусте. Никакви сношения не ставаха между едни хора и други. Всеки стоеше в кжщи, страхувайки се пред грозящата опасност.

Вжлко — Ангелинина баща се разболя, но по чудо секаш оздравя. Болестта за него мина и отмина. Гората, вжпреки че бе лято, запусте. Никакжв човек не се меркаше там. Всичко затихнало, глухо. Птичките само, сжс своите чуруликания не спираха. Те беха радостни, и в тяхните песни нямаше скржб. Те подхвжркваха ст джрво на джрво, от клон на клон като издаваха сжс своите тжнки гласове своето щастие и като че ли нищо не разбираха от ставащото наоколо. А смжртта тежко бе размахала жестоки крила и в своята сила, искаше да превжрне в гробище и пустота това малко селище. Бабите баячки употребиха всички свои усилия и какво ли не правиха да спрят тоя мор, но нищо не помогна. Смжртта продължаваше своето и всеки ден все нови и нови жертви. — Настжпип е краят! . . . — мислеха всички, а бабите сгущени шжпнеха топли молитви с допуканите си от страх устни. Те молеха Богу да прекрати нещастията, които траяха още около седмица — две и след това бурята утихна; които умреха — умреха! Хората почнаха все както по рано своите занимания и всячко тржгна пак по стария минаван пжт. Антоний през туй време, до като беше тоя напаст не знаеше где е. — „Дали на земята сжм аз, викаше той или горе някжде в небесния свят?“. Струваше му се, че тия негови, страдания беха безкрайно, така много.

Ангелина бе изгубила част от своята хубост, което се джлжеше на отслабването ѝ. Че колко грижи, колко терзания прекара тя, когато баща ѝ се разболя. О, те секаш нямаша свжршвания, нямаша край!

Ана и тя не бе сж цата. На нейното лице нещастieto бе начертало своя злокобен знак. Само Андрей остана сжция, какъвто си беше. Действително тжгата бе го вкопчила здраво и него, но той нали бе мжж — сжрдце кораво.

Сега в манастиря цареше тишина и спокойствие. Загинаха и там двама и то най-добрите. Добри, добри бяха те и, тяхната смжрт, тяхното отсжтствие не тжй лесно щеше да се заличи и забрави. В малката цжрквица всека утрин братята пееха песни, вжзнасяха топли молитви към Всевишния за упокоение на душите им. В тая обща тжга Антоний не остана безучастен — чужд. Всека утрин пред изгрев слжнце, той кичеше тяхните гробове с росни цветя и дълго стоеше над купчините пржст с наведени тжжни очи, като че тжрсеше отговор от тях. Той си спомняше, кога стоеше така мжлчалив и сам пред гроба на монаха, който падна от камбанарията и се уби, разказа, който преживе някога му разказа. Спомняше си той сжветите, които му даваше тоя скромен монах и не веднаж се ронеха сжлзите му при тия спомени. Той го виждаше пак така: свит и тихичко да му шепне приказки. И в уши-те му звучаха още неговите думи: „Помни ги всичките Антоний! „Моите сжвети помни Антоний!“ — чуваше пак неговите слова из гроба. „Помни ги!“ Да, спомените бяха живи неизличими. А времето все така неусетно бяга и какво носеше бждашето? — Сжжрби, радости или нещастия?

Беше септемврийски кратжк ден, на Вжлко му донесоха писмо от един стар роднина който му сжобщаваше, че от един месец насам е на легло и че няма да го бжде. „Ела мой роднино, защото аз всеки час може да изджхна и да не те видя никога вече. Може би не ще мога да изпжлня, онова, което мисля. Тржгни веднага щом получиш писмото, заедно с Ангелина, недей се забавя нито минута, за да ме видиш жив“ . . .

Това писмо много развжлнува Вжлковото семейство. Защо ме вика той да ида? Той е богат и богатството навярно ще го остави нас и то не на нас, а на Ангелина. Той е стар, няма жена и няма по-близки и обични роднини от мене. Сега е болен и вижда горкия, че дните му са отчетени и силите го напушат, затова ни вика. Ще идем . . . ще идем, мжлвеше през носа си Вжлко и позаглежлаше Ана, която четеше трети път вече писмото и сжлзите и течеха . . .

Когато писмото се получи Ангелина не бе в кжщи. Тя бе отишла в гората и там с пжлна кошница ягоди стоеше и чакаше Антоний. Тук тя щастливо прекара няколко часа с

Антоний един до друг, разговаряха все за своята любов. Тя прекарваше доволно при любимия и на ум ѝ не идеше, че тя трябва да се раздели с него и то за дълго, дълго време. Служнето се бе наклонило на заход, когато Ангелина стана, раздели се с младия монах и тръгна към селището. Тя бодро крачеше напред и весела замяна влезе в къщи, която веселост веднага изчезна, когато чу че незабавно трябва да замине за своето отечество. — Още сега ли ще тръгнем, запита тя безпокойно, некак уплашено баща си. — Да! — мила дъще след един час всичко ще бъде готово и ний с колата ще отпътуваме! С колата ще пътуваме цяла нощ и утре към три часа ще бъдем на пристанището, а там към пет и половина часа тръгва парахода „Бояна“ с който ще отпътуваме и ние!

Ангелина се измъчваше. Тя мислеше какво да направи само и само да остане близко при Антоний, но никакъв способ не ѝ идеше на ум.

Сложиха вечерята, но Ангелина не турна нищо в уста. Нейните мисли другаде летяха. Тя от друго се тревожеше. Нима тя трябва да се раздели с Антоний? Нима тя трябва да остане в неизвестност толкова дълго време? А нали утре той ще я чака пак там в гората, ще я чака напразно, а тя няма, няма да дойде . . . Проклет да си ти, който ми причини тия нещастия сега! . . . Проклет! . . . шепнеше Ангелина, разхождайки се из оная градина, от която всекога береше румени рози за да ги носи на младия монах. . . . Ангелина се тръшна отчаяно на земята и горко, горко заплака. Момент на отчаяние цареше сега в нейната душа и тя дълго, дълго плака и най-сетне стана и отиде в къщи, где то всичко беше готово за път. Ангелина не направи както по обикновенно му. Не отиде тя при майка си нито при баща си, а се запъти към брат си Андрей, който стоеше спокойно в едина кът на стаята и пушеше цигара.

— Виж братко, се обжрна тя към него, замислих се в това пътуване и щех да забравя да изпълня поръчката възложена на мене. Когато се върнах с пълна кошница ягоди от гората, застигна ме там ти знаеш на кръстопътя онзи млад монах що се зове Антоний, твой приятел от детинство и наш съсед, и ми каза: Госпожице бъдете така добра и кажете на Андрей вашия брат, ако обича да дойде утре насам и ми донесе некая книга за прочит, с която да убивам свободното време. Добре! му казах аз, ще изпълня желанието ви, и се отдалечих. Той ми кимна с глава в знак на благодарност и се върна назад към манастира. — Нали ще отидеш братко запита Ангелина своя брат. — Да ще отида Анге-

лино. Нима мога да оставя приятеля си тѣй? Щом желаето — хубаво! Аз имам много книги що заслужават внимание и се чувствавам доста весел че ще мога да му отслужая. Ха! ... виж щех да забравя да ти кажа и това милий братко, извика Ангелина, ще го тѣрсиш него — Антония кѣм пладне на крѣстопѣтя. Разбра ли? Да разбрах Ангелино. Добре стѣврѣна тогава тя и се отдалечи от брата си доволна. Като напусна Андрея, тя отиде при Вжлѣко като му каза че и за него имала порѣчка. Каква е тя запита бѣрзо и зачудено баща ѝ. Много прѣста работа татко — Антоний ме питаше защо го не навѣстѣваш, а аз те извиних пред него като казах че си много зает та не ти остава време. Добре! отвѣрна той на моите думи, замоли го тогава да отдели поне неколѣко часа и дойде утре при мен в мѣнастира — а какво стана сега? Сега татко ти не ще можеш да отидеш! Да! мила дѣще имаш право, нецѣстника аз не ще мога да отида. Тогава татко, продължи Ангелина, нека Андрей му каже че ний сме заминали двама с тебе, когато отиде и му занесе книгите. — Нали хубаво казвам татко а? Хубаво! ... хубаво казваш ти дѣще — ти си по-умѣна от мене. На! ... аз никога не бих намерил такѣва нещѣ в глѣзата си — аз никога не бих казал това, що каза ти. И той прѣгрѣрна бащински Ангелина, като я целуна по челото. — Колата вече дойде. Те вече требваше да трѣгнат. — Слушай Андрей какво ще ти кажа, прозвуча заповѣднически гласа на Вжлѣко който се качваше в колата. Утре непременно се срещни с Антоний и му кажи, че ний двама сме заминали — отпѣтували за стѣществото си. Да не забравиш!

— Няма. ... няма да забравя татко отвѣрна Андрей и целуна рѣчка на баща си, сѣбогува се и с Ангелина, като им пожела лек пѣт.

Колата трѣгна и с тракане се понесе напред по каменливия пѣт, като заоставя след себе си малѣки облаченца прах, който се вдигаше от време на време от копитата на конете. Вжлѣко бе извѣнредно много весел. Той бе се намѣстил удобно в колата и не след много заспа. Ангелина бе всецѣло заета с мисли за сѣлицето недалѣк от което живѣеше младия монах. Пѣтуванѣто продължи цялата нѣщ и на разсѣмѣване те вече едва сѣжѣираха пристанището, кѣдето из кумините на гѣтѣщиците се за пѣт параходи излизаша едри кѣлба дим.

— Наистина много ти има да пѣтуваме още — запита Ангелина коларя?

Не! ... още не повече от половина час г-це, отвѣрна коларя и плѣсна с все сила конете които се понесоха с голяма бѣрзина напред.

По пжтя летеха много други кола, които сжщо бжрзаха за кжм пристанището. Те се застигаха, разминаваха се и всякоя на свой ред достигаше целта на своето пжтуване. Най-сетне и колата, с която пжтуваше Вжлко и тя пристигна. Вжлко се разплати с коларя и се запжти кжм мястото кждето трябваше да вземе билети за пжтуване.

След няколко десетки минути Бояна, след като описа една джга по гладката повжрхност на морето се запжти напред, като след себе си оставаше джлга ивица разпенена вода. Снапущането на пристанището матрозите запеха стара моряшка песен. Бояна се носеше все напред и все напред. Дойде вече и мина пладне, а това и накара Ангелина да се сети наново за селището. Сега вече ставаше среца не между нея и младия монах, както бе уговорено — а между него и брата ѝ Андрей. В това време, когато Ангелина мислеше това, Антоний чакаше на кръжстопжтя. Отдавна чакаше той, а нея — Ангелина, я нямаше още и за голямо очудване най-сетне, той бе сжзрял наместо нея — брата ѝ. Андрей вжжвеше и носеше, нещо под ржката си, като весело си подсвирваше с уста. Когато стигна, тсй се обжрна кжм монаха с думите: здравей приятелю! . . . Ида да изпжлня едно твое желание и се считам твжрде щастлив, че мога да отслужа на добрия си приятел. Нося ти книгите, които си искал. Ти не си казал точно какви да ти донеса, но аз познавам душата на приятеля си и му нося такива, с които надявам ще мога да го задоволя естетически. Много благодаря Андрея за стореното ми уважение. Наистина аз се считам още по-щастлив, че те виждам и говоря с теб. Слжшай Антоний, ти си казал сжщо — по право си замолил баща ми да дойде за да се видитѐ, за което аз го извинявам пред тебе, защото не може да дсйде — той замина за родния ни град, за нашето отечество зеедно с Ангелина. Причината за отпжтуването е молбата на един наш роднина, който е болен и желае да се види с тях.

— Значи заминали са? запита в недоумение Антоний.

— Да! . . . заминаха приятелю.

Нещо тежко легна в душата на монаха. Тжгата сви наново гнездо в неговите измжчени гжрди и той така бе изненадан, щото без малко щеше да заплаче. Антоний не слушаше вече. В неговите уши звучеха само думите: те заминаха . . . заминаха. Андрей сега не бе желателен. Той не стоя джлго. Неискаше да заджржа приятеля си, защото и нямаше какво да говори с него и той подаде ржката си, която Антоний с радост стисна. Антоний се вжрна сломен. В негсвото сжрдце като че лежеше забит джлжг остжр нож. Той бе подхвжрлен пак на мжчения — пак на страдания.

ДВА дни се бяха вече минали, а и третия настъпваше откак Ангелина и баща ѝ бяха на път и още не бяха стигнали сушата — цепта на своето пътуване. Бояна пореше вълните и носеше напред своите гости. На третия ден малко бе останало парахода да посети джното на морето. С изминаването на деня и с приближаването на ноща, той добиваше все по голяма и по-голяма сила, докато най-сетне се разрази ѝ превърна в цял ураган, който разлюлял морските води, пращаше грамадни вълни, които безмилостно се блъскаха у Бояна и я канеха към погибел, към мечтан покой, а тя изпъчила своят остър нос, подигана и подмятана като перо едва се движеше напред. Моряците бдеха, а капитана непрестанно даваше заповедите си. Според думите на капитана това ще трае цяла нощ, а може би и през целия идващ ден. Какво щеше да стане никой не знаеше. Бояна едва се движеше напред макар и пустната под пълна пара. Капитана правеше своите изчисления и бе остановил че се намират на няколко мили далеч от най-близкото пристанище, което трябваше да срещнат по пътя си. Цяла нощ вятъра бушува и към разсъмване почна да отслабва. Към обед всичко утихна и пътниците след като подкрепиха силите си с храна се прибраха в леглата си, за да си отпочинат. Никаде се не забелязваха хора. Всички спеха с изключение на няколко десетки моряци които работеха, въпреки че цялата нощ бяха стояли на крак. Тишина гробна цареше в целия параход, която привечер наново се наруши. Ангелина бе на кувертата и бе вперила замислено очи напред, а тихия вятрец свободно развяваше нежните ѝ кждрици, които небрежно се пилееха над мраморното ѝ чело. Тя мислеше за края на пътуването им, който на четвъртия ден бе настъпил и тя с радост напусна Бояна и заедно с баща си се запъти към града където скоро се изгубиха из улиците и не след дълго се отзоваха пред дома на своята роднина. Срещата бе една от най-трогателните. На другия ден роднината на Вълко уреждаше всичко. Той прати да повикат нотариуса, за да направи своето завещание. съдържанието, на което бе: „Завещавам всичките си имоти след смъртта си на моята близка роднина Ангелина по баща Вълкова. От парите, които тя ще получи след моята смърт 10,000 лв., ще даде на нейния родствен брат Андрей, а час от скръпцанностите ми, които се намират заключени в касата на работната ми стая,—на майка си Ана Вълкова. Това ми завещание ще влезе в сила тутакси след моята смърт“. Под завещанието нотариуса постави датата и подаде за подпис и след като всичко бе извършено той стисна ръката на болния и, след като му пожела здраве

за напред си излезе. Ангелина и Вжлко благодариха на своя добър роднина за всичкото, което правеше за тях, но те не желяеха тжй скоро да се разделят.

„Не, аз няма да живея много“ — им казваше той, „стига ми толкова живот; вижте аз не съм млад, 70 годишен съм вече. Нима през тия седемдесет години аз неживях? Стига ми, стига толкова живот“.

Измина се вече седмица от как бе станало всичко това и със напредване на времето, положението на болния от ден на ден се влошаваше. Ангелина ленощно бдеше над леглото на болния, който макар и измжчван от ужасните болки, сегис-тогис се усмихваше; което бе знак, че той бе доволен. Една сутрин края настъпи, смъртта го беше зграбчила в студените си обятия.

ЕДИН ден игумена на манастиря се почувства зле и повика Антоний да стои при него. Когато младия монах бе влязъл във килията и гледале със очудване изнемощения старец, и той чу да му се казва: „Иди Антоний и доведи още няколко монахи, за да отидете и извадите жкровището ми, което се намира в подземиято на манастиря“. Антоний тутакси излезе за да изпълни желанието на игумена. И след като всичко бе готово, той, заедно със другите, се запжти със запален фенер във ржка към подземиято, където скоро се изгубиха . . . Вжрвеха те — четирмата прегжрбени наполовина по хлжзгавата влажна почва на подземиято. Пржв се движеше Антоний и осветяваше пжтя им. — „Ето тук спрете“. — Всички се спреха. В стената стжрчеше здраво забит железен лос. — „Дайте сега — хей тук ще копаем“ — прозвуча наново Антоновия дрезгав глас и поладе фенера на друг, за да го джржи, а той се зае пржв с копането. Работата вжрвеше бавно, защото трудно можеше да се движи човек, а не и да работи. След много трудности те едва към занизк слжнце се показаха пред игумена, който ги обакваше с измжчено от скука лице. — Ех, че много се бавихте, се обжрна той към Антоний. Много трудно е да се работи там отговори младия монах. — Я сега слушайте какво ще кажа се обади наново Гономий. — Идете си вие тримата, а Антоний нека остане тука при мене. Монасите се покориха на думите на игумена и веднага излязоха но по лицата им се четеше незадоволство. Вжн те почнаха да се разговарят като казваха: „Много . . . много пари но ние дявола го взело няма да видим нищо“ — и те с незадоволство поглеждаха през ключалката вжтре където Антоний си зариваше ржцете в златните монети.

— Чуй какво ще ти кажа, прошепна игумена на младия

монах. Вземи сега и виж колко са монасите в тоя манастир и остави за всеки по двадесет и пет монети, а останалите заключи в санджка и вземи ключа в себе си и още сега се погрижи да изнесеш парите от тук без разбира се да бдеш забелезан от когото и да било. Разбра ли, Антоний, още сега това да направиш.

— Защо да ги вземам и где да ги оставя? — запита очудено монаха.

— Хайде, хайде недей се чуди, ами свърши всичко догдето е време.

Антоний престъпна на работа. Той отчети на бързо монетите които требваше да даде на своите събрата, турна ги под леглото на Игумена, заключи санджка и след като се прости излезе от манастира и се запъти към вътрешността на гората и седнал до един дъб на кръстопътя той впери очи напред и виждаше се, че очаква некого и тс с голямо нетърпение. Така прекарани два часа в скука, той най-сетне съзре, че некой идеше по пътя и той с нетърпение скочи на крака. Идецията — това беше неговата Ангелина, която с безгрижие и весело лице отиваше при него. Когато тя стигна при него, веселостта ѝ веднага се замени с очудване и на въпроса как е — Антоний и каза само това: да се не бави нито минута, а да отиде и повика Андрей и Вълко. След половина час от заминаването ѝ от манастирските двори изкочи една кола, която бързо полете по пътя за селището. С парите които Антоний бе спечелил. През времето, когато ставаше всичко това монасите беха на молитва и те не видеха нищо. По заповед на игумена всичките монаси след свършване на службата требваше да се явят при него в килията.

— Антоний, обжрна се Гономий, към младия монах, когато се беха събрали всички — раздай на всекиму онова що му се пада. Това трая не повече от десет минути след което игумена се обжрна към всички с следните думи: — виждате, братя, че аз не ще живея още дълго, моите дни са преброени и аз ще трябва да се разделя с вас. Аз ще си замина, а на мое место кой би останал? Така аз трябва да ррешя. Аз дълго мислех в безсънните нощи кой да остане мой заместник и бех го почти намерил — той стана и наследник на богатството ми на когото и предоставям да избере човек на мое място. Всичките вперили очи с нетърпение очакваха избора. Антоний се обжрна назад и посочи монаха Иохан.

— Ето... той ще бъде заместник на нашият почтен старец — него избирам аз. След избора всички се разотидоха по килиите си, защото вече настъпваше ноща.

Гробна тишина настана. Монасите вече се бяха отдали на сн и никъде се не виждаше светлина освен в килията на Ганомий, гдето блещукаше слабо едно малко кандилце. Гономий бе в леглото си. Лицето му бе блядо и по него трепереше светлината от кандилото, което бе разклащано от тихия повей на вятъра. Сутринта рано монастирското клепало биеше и вестеше за смърта на игумена. След два дни от смърта на игумена Антоний хвърли расото, раздели се с сжбратята си и заедно с семейството на Вжко напустина един ден селището и отпътуваха за своето отечество, кждето заживяха Антоний и Ангелина щастлив живот, като постоянно си спмняха за селището и монастира гдето толкова мъжки прекараха те двамата.

М Е Ч Т А

Тя пак ще да се вжрне
покрусена мечта,
сжрдце ми ще прегжрне,
обходила света.

В раненото сжрдце
я образжт — печален,
протегнала ржце,
целунала живота легендарен.

Тя пак ще да се вжрне
покрусена мечта.
смърта си ще прегжрне
обходила света.

Николaй Гeнeв.

ГЕО МИЛЕВ И НЕГОВИТЕ СКАЗКИ.

Сред хаоса и бжркотията на днешната бжлгарска литература, проблясват лжките на някаква ноза и светла утрин, които разпалени от новото време, което идва след тях сжгрят измжчените сжрдца.

Като лжч на ноз живот се разискрят идеите на новото време, — Новото време с новите идеали, което ново време налага нови посоки, нови цели и чертае контурите на едно светло бждаше с ново изкуство и култура. Вжпната на новите идеи разляна от запад разби китайските стени на затворена Бжлгария и озари нови пжтища за бждното поколение.

Един от най-големите проводници и сжщевременно най-голям ревнител и отрешен превжрженик на Новото. — Новото в изкуството, това е—: Гео Милев Той е единственият и най-голям апологет в Бжлгария на така наречените леви течения в изкуството: експресионизжм, футоризжм, кубизжм и дадаизжм.

На 20, 21 и 22 т. г. той бе случаен гост на нашият град, граджт на писателите, поетите, скулпторите и музикантите, кждето джржа три лекции на теми:

1. Изкуството в болшевишка Русия;
2. Упаджк на западно Европейската цивилизация и бждащата култура.

3. Експрисионизма в живописа (с прсекционни картини)

С тези си лекции Гео Милев доказва може би за лишен пжт, че старото е осждено на зегинване и че трябва рано или кжсно да умре, за да се роди и живее Новото, и че хората на рутината трябва да бждат засипани с пепелта на забравата.

Изкуството неможе и не трябва да бжде цветна фотграфия на живота действителност, — действителността „нелепа“ и „свирепа“, и че хората които са нейни защитници са осждени да умрат преди да се родят.

На някой може би е чудно, как Гео Милев отрешения привжрженик на Новото в изкуството, и неговия пламенен защитник може да говори за болшевишка Русия такива ласкави думи, когато те са свикнали да слушат за „нешаствна Русия“ само хули и клевети и да се отричат каквито и да било културни и светли начинания в нея. Още повече, че той говори за някакжв си футоризжм, експресионизжм, имажинизжм и символизжм. Боже помилуй. Че нели комунистите отричат крайните течения в изкуството. Нели корифеите на критиката в Русия: Горки, Стеклов, Рогачевски, Кохан Фриче и пр. преди революцията отричаха поетите на новото, като поетина умиращата буржоазна класа, а днес революцията се роди и без тяхната подкрепа. Умират нейните ревнители в изкуството,

а умреха нейните ревнители в изкуството за да се родят днешните нейни най-големи поети: Ал. Блок, Вл. Маяковски, Кусиков, Есенин, Щермевич, Мариенгов и пр., а редом с тях и много още поети колективисти, за които г-н Гео Милев не спомена, но които ние сме длъжни да споменем. Това са: Гостев, Герасимов, Кирилов, Александровски, Козин, Самобитник, Филипченко, Чешко, Ив. Бунин, Дамян Бедний и още ред други, които са достатъчни да докажат, че руската революция роди доста и то талантливи поети.

Гео Милев се постара и доказа че стария свят олицетворен в мършавия лес в поемата на Ал. Блок „дванадесетте“ трябва неминуемо да умре, та из пепелището на тоя стар свят да изхвъркне като феникс из пегелта си: — Новото, новото на новия живот, със новите идеи, посоки и цели, а новото налага, ново изкуство, което започва с думата: Другояче.

Ванюша Велев

КЛАСИЦИЗМЪТ В МУЗИКАТА.

Музиката като изкуство и творчество, се издига на висота едва в най-новите времена на историята на човечеството. Тя в това отношение се отклонява от другите изкуства, напр. литературата, която още при Хомера притежава ценност от първостепенна величина или жив писта, която е така стара както египтяните, или индусите. Древното време ни даде системата на тонове (гамите), средните векове ни подариха нотното писане (петолинието), новото време ни създаде чрез постепенното усъвършенстване на техниката клавишните инструменти (хармониум и пиано). Старите музиканти достигнаха, благодарение на системата на тоновете, до една пълна с израз мелодика, средните векове — благодарение на петолинната нотна система — създадоха многогамната музика и на клавишните инструменти дължим систематичното развитие на хармонията, която вече стана основа на модерната мелодия.

Без да разглеждаме еволюциония път на музикалното изкуство през времето на холандците от 15 до 17 век. и в по-късните векове на французите и италианците, ние се ограничаваме само с епохата на новата музика.

Тя има 4 периода: Класицизъм; Романтизъм; Период на Вагнера и Модерна музика. (Макс Рeger, Рихард Щраус и Брамс.)

В настоящата статия да разгледаме класицизма.

Определение на класицизма (1685-1827 г.)

Подкласицизма обхваща онзи период в музикалната всесвеска литература, който почва с датата на рождението на Бах и свършва с онзи на смъртта на Бетховена.

Този период обхваща Бах (1685-1750) и Хендел (1685-1759), както и в по-късни времена Хайден (1732-1819), Моцарт (1756-1791) и Бетховен (1770-1827) и всички други величини техни съвременници, като Глук, Рамо и пр.

Атрибутите на класицизма в музиката не се различават съществено от онези на класицизма в другите изкуства, особено на литературата. Главното различие е в времето. Класицизмът в литературата е по-стар от онзи в музиката.

Общо казано класицизмът се представлява от онези художествени творения, чиято красота не се мени с времето нито модата. Тази е дефиницията на класицизма в музиката.

Лавинияк казва за този период: „Музикалната красота се състои главно в шасливата хармония на пропорциите, както и в интенситета на проникване на съобщаваната емоция“.

Класическото творение не бива да се дефинира:

„Творение върху което недействува унищожителната сила на времето“, Класиците за техните времена са били „модернисти“. Музикалните закони, даже най-фундаменталните, са променливи и подлежат на еволюция. Тъй трябва и да бъде, иначе един прогрес не би бил възможен.

Ячо Б. Каракашев

КРИТИЧЕН ПРЕГЛЕД

ДУХОВЕНСТВОТО, БОРИС ПАСПАЛЕВ И КНИГАТА МУ
„ОТЕЦ СЕРАФИМ“.

Ако има нещо, за което трябва още да се сжжлява, то е покрусения днес духовен морал на свещенници и липса на приличие и мярка в тяхните претенции.

Духовенството заема широко място в обществената ерархия. Наред кларикализмът е една разбликнала рана, в която негли трябва да се въие нажежено желязо. Така е защото, ако католика счита Спасителя за дете, — то протестантина го превръща в немошен старец, който скоро ще се превърне в дете . . .

Ако от ширните владения на Свети Петър на Папата в Рим е останал само един двоен ключ: то протестантите, не затварят ли в оградата на една църква Божието царство, което се включва от полюс до полюс?

Защото протестантите и католиците отделят живота от тях учението Господне. Те не мислят: — не те малко мислят за човека. Тяхните вечни усилия са да изведат греховните помисли и желаниа да се живее един пжлен, ценен и истински живот.

И ако различието в нравствените поучения на разните църкви бележи: че никоя от тях не притежава истинските такива — то еднаквостта на техни-

те начала и средства отбелевза жщото: че те по-малко се грижат за разпространение на справедливостта, негли повече: — да спечелят крепка власт над кротките душици на тжлпите . . .

Първобитното християнство, което проповедваше единството на Бога и човешко братство, промени основите си, изостави малките и принижените за да се отдаде изцяло в името на бедния Христос, в служба на богатите.

И то ни остави два вида морал — този на господаря и другия — на роба; то раздели хората на владетели и пжрии; то се отдалечи от идеите на равенството и справедливост: то се принижи пред капитала и достигна до тази степен на неуважение и израждане, каквото го виждаме днес отминато, само изоставено. . .

Защото християнството, някъде бе тжмен автор на черни престжпления. Отджлго, религията се приджржа у един религиозен морал, който се сжстои в изпжлнение заповедите на Божеството, само че тия заповеди са насочени не от правилото на доброто, но от каприза, интереса на това Божество, от което пжж се пораждат чести, понекога джлги и сериозни конфликти между психо-

логическия морал и социалистически — я иначе наречен — право.

Това се така добре вижда и разбира, защото достатъчно е да се хвърли един само бягъл поглед наоколо: за да признаем с прискърбие и болка оная тъжна истина: църквите са огнища на експлоатация.

Ето примери: навред по земното кълбо църквите притежават обширни владения и земи, от които имат завидни приходи

И често, заради пари ония, които имат призеlegии, се привързват към светски власти: — те жертвуват онова, което е най-велико в религията и се отдават на деяния и работи по-скоро всякакви други, но не и християнски.

Може би църквата научи хората, че всеки може да си купи нравственост, съвест, даже място в един по-добър свят (само ако дадеш пари ще те погребят в църковния двор!), но не и истинското учение на Исуса от Назарет, който учеше хората с своя живот, и написа с кръвта си на кръста на Голгота — всеобщ мир на земята, всеобщо братство, всемирна братска любов, всемирно равенство.

Религията не е вече за свещениците свят: апостолство, а нещо като занаят. Тях ги интересуват не проблемите на религията и нравствеността — те третират из църквите и амвоните сюжети от актуален характер и въпроси, които са на мода. ...

Чрез думата милосърдие се

свещава и поддържа — за цето няма никоя друга дума, с която да е злоупотребявано тъй-много и зле, както думата милосърдие. С нея се създава една дяволска маска, с която се крият лажите и прикриват очите.

„Бог няма нужда от лаж, но лажата често пати се нуждае от Бога и тя никога не е тъй могща и тъй отвратителна, както, когато се налага в името на Бога“ . . .

В името на този Бог се раздухват ниските страсти срещутия, които не изповедват известни религиозни идеи.

И пак в името на този Бог се оставят да мрат от глад и студ хиляди човешки създания в това непосилно черно време, когато храмовете са праздни, а касите им са пълни с злато. . .

И какво е искал да каже Паспалев с книгата „Отец Серафим“? Дали чрез образа Серафим няма за цел: първо да налага един каприз; второ: да изругае няколко свои приятели (Б. П. е бивш свещеник!) и трето: да прикрие грубото пренебрежение от негова страна категоричните строги заповеди на върховното духовенство.

Може би не. Другаде е истината. За цето омръзва подбулото на расото да се следва пътя на обвиняем, когато зоват на съд. И вместо да се явим смело и открито да разключим всички неприличия, които болят в очите, защото са факт и истини — да отстъпим, махнем

расото и по тоя начин вината нека не бжде наша, а да я хвърлим на другите. Така е по-лесно. А причини? — О те са много, толкова много: — протоиерея Т. бил развален, архиеерея бил лош, архимандрита — покварен. . . Та нима не е лесно да се ловят пжстри тайн, под булото на расото. И после да се изнасят свободно и смело на бял свет всички ония незнайни бивалици: как се играе кючек и прочия? . .

Наистина Паспалев, който разказва откровен, за толкова порочни дела на своите владичи и попове в пжрвата част на легендата „Отец Серафим“ е субективно прав. Защото всички ония констатирани случаи са скрепени с факти и отбелезват едната истина. Защото след като се махва расото, след като е развенчан пастор, той не може вече да бжде в редовете на изт. прав. вероюущи. Такива са законите на църквата. И ако не беше т.я закон, който го отлъчаваше от църквата, ако той останеше в редовете пак на изт. прав. вероюущи, той би имал още по-големо морално право, в името на онова свято чувство за един изт. православен: да бди за делата на своите по-висши духовни учители и ги критикува понякога.

Верно е че, протестанската религия е по-либерална. Но ако има нещо за осмъждане в иконите на прочутия храм, в „иконите“ от протестанската църква нима няма, въпреки, че техните икони са по-други? . .

И в редовете на представи-телите от протестанската църква има такива владичи и попове, на които, нека не ни се вижда чудно това, с чиста съвест можем да предпришем, даже по непростими тежки греховца и деяния.

Може би там са повече грешни. Историята говори за това. Да си спомним за мисионерите, които кржгосваха някога Америка с едничката скрита цел: да подчинят духовно повече под своята власт разните племена и им наложат следователно една светска власт.

Тогава? — Ако се решим, развенчани еднаж от изт. православния сан, да се откажем и от протестантите, какво бехме направили? Пак ли ще се възмуцаваме, обвиняваме и отричаме? . .

Защото, ако няма днес верни и чисти духовни апостоли в источно православните, това не бива да бжде като мотив да намираме приют под покрива на друга черква. . . Разбирам, ако тя имаше по-добри, но и тя е сжщата, каквато е и ист. православна, каквато е и католическата. Кайафа беше пжрво свещеник и за да запази своето пжрво место, наклевети Исуса пред народа и го разпжгнаха на кржст, защото той учеше: „Който иска, да бжде пжрв, между вас, да бжде слуга на всички“. И днес продължават да разпжват Исуса сжщите пжрвосвещеници. Това се вижда на всека крачка в живота. Те благославят хората, които оти-

ват на братоубийствена война, пред автора ѝ, — почти в младенческата си възраст... „Любете другите като себе си“.

Звезделин Цонев

И в заключение: ще искам извинение, — може би нейде в тази малка бележка съм бил твърде смял, но тй поне аз разбирам за станалото с Паспалев и книгата му „Отец Серафим“.

Нямах за цял да разглеждам тази книга от гледище: какво представлява тя в художествено отношение, като литературно произведение, нито да правя подробен анализ на характерни образи и герои. Исках само да нахвърля бегло няколко мисли и да кажа нещо, защото местото не ми позволява да се спра по-обстойно за нея, авторът и духовенството.

Може би според някои да не съм прав в своето разглеждане, но за това не съм виновен аз; забележете — книгата е без никакъв предговор и без особено заключение. (Втората част не е издадена още.)

„Отец Серафим“ е интересна книга, за която въпреки желанието на автора да се пише за нея нежже — не се обадиха. Може би причината е тази, че тя бе конфискувана (по протеста на няколко възмутени свещенници!), но сега тя не е запретена и би требвало за нея да пишат някои наши по-видни рецензенти, защото признавам — навсежже не съм обективно прав, после аз съм тй млад

ЛИТЕРАТУРЕН ПРЕГЛЕД — лист за литература и критика. Ред. Дим. Добрев; съредатор Люб. Георгиев.

Ето намираме се пред една завършена годишнина и време е да се пише нещо за нея. Не е въпроса как да е да се пише, както това направи Владимир Радев в „Светли зари“.

Дим. Добрев полага усилия за да даде на читателите нещо избрано, нещо хубаво, но това става колкото е възможно и наистина до няжже, той е постигнал нещо мило.

В първите броеве има работи които не заслужават място и внимание. Това се дължи, може би по липса на издържани работи, защото наистина, много трудно е, да се редактира отведнаж с начинаещи списание и да се подобри материала му, силите, за да може да се заработи по-сигурно, смело.

Дадени са места няжже на повърхностни, неиздържани работи. Така например в брой 3—6 на стр. 4. стихотворението „Алегория“ на Ас. Цанков (Развигоров) е прекалено глупаво, бездарно, безсолно, блюдкаво. То тожже отбелезва че автора му няма нито най-малко чутие на поезия и стих. Нена да цитираме:

Сърдце спри!
Стига си тй силно туптяло!

Престани

во гърди ми стига си рипало

В последните броеве на списанието намираме доста издържани работи и това ни радва. От участващите личат имена и творци, чиито творби правят чест на „прегледа“.

Малко обаче е критичния отдел. Би требвало той да се разшири и да се даде възможност на някои по-смели рецензенти да отбележат всяко из-

лизащо печатно нещо, защото ей Богу така много изникнаха звани и незвани Развигоровци (Чайки), които не допринасят нищо за мл. литература, които само пречат, калят и мърсят светлия олтар на изкуството. Напразни са техните кресъци и сипиния да се наддигнат и превъзможат другите. Горките! не разбират, че хрилете така много им са хилави.

Г. Русев

КНИТОПИС.

ПОЛУЧИХА СЕ В РЕДАКЦИЯТА:

1) ПРОБУЖДАНЕ — списание на младите поети, писатели, художници и артисти излиза под редакцията на Рена П. Попова год. II кн. I — Плевен

2) ТЕМЕНУГИ — списание за литература и критика — Редактор Звезделин Цонев год. I кн. 4, 5, 6 и 7 излиза в Плевен.

3) ЛИТЕРАТУРЕН ПРЕГЛЕД — лист за литература и критика — редактор Дим. Добрев съред. Люб. Георгиев год. I броеве 1, 2, 7, 8, 9, 10 излиза с. Щържклево (Русенско).

4) ОРЕЛЖИ — трагедия в 3 действия и две картини от Харалампи Иванов цена 6 лв. — Плевен

5) МИМОЗИ — списание за литература крит. и худ. ред. Ив. Налбански год. I кн. I — Орхане

6) МЛАДЕЖКА ДУМА — литературен лист год. II брой 3 — Сухиндол

7) ОТЕЦ СЕРАФИМ — легенда в 2 части; част I изповед на иконите при един прочут храм от Борис Паспалев (бивш свещ.) цена 20 лв. — Плевен

8) РАЗПРИ И ПОМИРИТЕЛИ от Борис Паспалев (бивш свещ.) цена 8 лв. — Плевен

9) СПОМНИ И — стих. сборка от Любомир Георгиев издание на Лит. преглед — Щържклево

10) ОВОЩАРСТВО от Д. Гюлеметов цена 30 лв. — Плевен

11) НЕЗАБРАВКИ (скици по настроение) от Ст. Тодоров цена 2 лв. — Плевен.